

letih slišal od svojih rojakov, po drugi strani pa filozofov raziskovalni nemir, ki mu je ljubša plovba po nevarnih viharjih in pot v neznano kot pa miren počitek v varnem pristanu (prim. Jeaneau str. 13—14 in opomba na str. 262). Zanimivo je, da isto podobo srečamo tudi pri slovenskem pesniku Dragotinu Ketteju: *Prej bil podoben barki sem potrti, / a zdaj le jadra, ladja, mi razvij!* Ne boj se mi viharjev in peči! Ne bom trdil, da je Kette bral Skota v izvorniku ali v prevodu; toda ker srečamo to podobo ravno v Kettejevem bogoiskateljskem sonetnem ciklu, morda le ni izključeno, da je prišla k njemu po kaki posredni poti prav iz tega vira.

K. Gantar, Ljubljana.

GERHARD WINKLER, *Die Reichsbeamten von Noricum und ihr Personal*, Österreichische Akademie der Wissenschaften, Philosophisch — historische Klasse, Sitzungsberichte, 261. Band, 2. Abhandlung, Wien, Böhlau, 1969.

Kao da se vraća vrijeme u kojem se puna pažnja i ljubav poklanjala istraživanju povijesti rimskih provincija. Doista se njezina važnost teško može precijeniti i šteta je što je istraživači, zaokupljeni zbivanjima na dvoru i u prijestolnici, nisu uvijek u punoj mjeri shvaćali. Potanka povijest provincija ne samo što tim glavnim događajima i njihovu toku daje pun smisao nego nam i pokazuje kako su se pojedini dijelovi Evrope uključivali u rimski svijet, kojim su uključivanjem oni do danas bitno oblikovani. Univerzalnost rimske povijesti nije samo u tome što su veliki njezini događaji ostali paradigmatični u duhovnom univerzumu evropske kulturne predaje, nego i u tome, što je ona bitno oblikovala znatna područja sredozevnoga svijeta. A o tome oblikovanju svjedoči nam upravo provincijska povijest.

Ova je knjiga važan prosopografski prilog historiji provincije Norika, a i čitavoga carstva jer se karijera viših carskih činovnika nije ograničavala samo na jednu provinciju. Kratko uvodno poglavlje prikazuje postanak provincije Norika. U ostalima se daje prosopografija njezinih činovnika. Vrela su najviše epigrafska. Prvo se obrađuju namjesnici. Od Klaudija do Marka Aurelija to su bili prokurator i iz viteškog staleža. Poslije teških poraza u ratovima s Markomanima preuzeli su namjesništvo legati iz reda senatora. Oni su ujedno zapovjedali drugom italjskom legijom koja je svoj trajni tabor imala u Laurijaku. Poslije Dioklecijana odvojila se građanska uprava od vojnoga zapovjedništva. Njihovi se nosioci susreću u vrelima sve do 5. stoljeća. U posebnu se poglavju prikazuje podrijetlo i životni put te napredovanje u službi noričkih namjesnika, njihova kancelarija i činovnici koji su u njoj radili.

Dalje se govori o financijskoj upravi, o carinskoj i poštanskoj službi i o upravi noričkih rudnika. Sav izvorni materijal na kojem se osnivaju ti prikazi donosi se in extenso, te ova knjiga može poslužiti ne samo kao monografska sinteza svojega područja nego i kao polazište za daljnja istraživanja. Stara povijest alpskoga prostora dobila je time još jedan dragocjen prilog, a i povijest Rimskog carstva osvijetljena je sada u jednom važnom svom pitanju.

R. Katičić, Zagreb

AMBROS JOSEF PFIFFIG, *Ein Opfergelübde an die etruskische Minerva*, Studien und Materialien zur Interpretation des Bleistreifens von S. Marinella, Österreichische Akademie der Wissenschaften, Philosophisch-historische Klasse, Denkschriften, 99. Band, Wien, Hermann Böhlau Nachf. 1968.

Godine 1966. pri iskapanju Minervina hrama kod S. Marinelle u blizini grada Civitavecchia našli su arheolozi na dnu hramskoga bunara komade olovne pločice u koju je urezan etruščanski natpis, četvrti po veličini među svima do sada poznatima.